

Madde Bağımlılığına Karşı Toplumsal Bilinç Oluşmasında Annelerin Rolü: MANNE Projesi

Abdulkhakim ASLAN¹

¹Istanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, elbiakif@gmail.com, 0000-0002-9932-9580

Özet

Yapılan bir çok araştırma sonucunda, madde kullanımının küçük yaş gruplarına kadar indiği, herkes için potansiyel bir tehlike arz ettiği, ailelerin bağımlılık hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı, çocuklarının madde kullanımından şüphelendikleri zaman onlara karşı nasıl davranacakları konusunda yoğun kaygı yaşadıkları gözlemler ve veriler neticesinde elde edilmiştir. Bu verilerden yola çıkılarak MANNE (Mahalle Anneleri) projesi hayata geçirilmiştir. Manne projesi; bir önleme projesidir. Bağımlılık hakkında annelerin akrabaları tarafından eğitilmesini amaç edinen toplum temelli bir projedir. Toplumu temel almasının en büyük nedeni; bağımlılık bölgesel ya da kişisel bir sorun değil, toplumsal bir sorun olup, herkesin bilinçlenmesi gereken bir alan olmasıdır. Bağımlılık yapıcı maddelerin alınmasının ve yayılmasının önlenmesi; bağımlılığın toplumda yarattığı tahribatın azaltılarak, toplumun sağlıklı bir yaşam sürmesi ve pozitif davranışlar sergilemesi maksadıyla yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Madde Bağımlılığı, Bağımlılıkta Annelerin Rolü, Algılanan Sosyal Destek, Mahalle Anneleri (MANNE)

The Role of Mothers in The Formation of Social Awareness Against Addiction: MANNE Project

Abstract

As a result of many researches, it has been observed that substance abuse goes down to small age groups, poses a potential danger for everyone, families do not have enough information about addiction, and they have intense anxiety about how their children will behave when they suspect substance abuse. Based on these data, MANNE (Neighbourhood Mothers) project was implemented. Manne project; is a prevention project. It is a community-based project aimed at educating mothers about addiction by their peers. The main reason for taking society as a basis; dependence is not a regional or personal problem, but a social problem, which is an area where everyone should be conscious. Preventing the intake and spread of addictive substances; by reducing the damage caused by addiction in the society, the society is carried out in order to lead a healthy life and to exhibit positive behaviours.

Key Words: Substance Addiction, Role of Mothers in Addiction, Perceived Social Support, Neighbourhood Mothers (MANNE).

Atif için,

Aslan, A. (2019). Madde Bağımlılığına Karşı Toplumsal Bilinç Oluşmasında Annelerin Rolü: MANNE Projesi. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 1(1), 12-18.

1. Giriş

Madde bağımlılığı tüm toplumlar için ciddi bir sorun olarak görülmektedir. Madde bağımlısı kişiler ise gün geçtikçe artmaktadır. Madde bağımlılığının toplumda neden olduğu, olumsuz etkiler, beraberinde madde kullanımının yaygınlığının belirlenmesi, madde kullanımının sebeplerinin belirlenmesi ve zararlı maddelerin kullanımının önlenmesi adına çok sayıda çalışma yapılmasında etkili olmuştur. Türkiye genç nüfusun yaygın olduğu bir ülkedir. Genç nüfusun fazla olması ile birlikte Türkiye de madde kullanımının artmasını engellemek için çaba sarf edilmektedir (Süngü, 2014: 42). Bağımlılık yapıcı maddelere bağlanma yaşı daha çok ergenlik ve erişkinlik dönemleridir.

Ergenlik, bireyin kişilik kazanma ve kendini tanıma dönemi olduğu için kişi bu dönemlerde sosyal veya asosyal olabilir. Bu dönemlerde ailenin özellikle de annenin çocuğu ile daha fazla ilgilenmesi, ilgilenirken de onu bilinçlendirmesi gerekmektedir. Ergenlik kişide kaygı düzeyini arttırarak stresli bir yaşam sürmesine neden olur. Stresli yaşam, kişilerin madde kullanımını arttırmaktadır (Hong ve Giannakopoulos, 1994; Lanier, Nicholson ve Duncan, 2001). Ayrıca dünyada yönetimde ve sosyo-ekonomik konularda kadının rolü önem taşımaktadır (Sakınç ve Uğurlu 2013:57).

Bağımlılık yapıcı madde kullanımı Türkiye ve dünya için ciddi bir sağlık sorunu olmaktadır. Bağımlılık yapıcı madde kullanımı, genellikle gelişmekte olan ülkelerde görülmektedir. Madde kullanımı ile ilgili gerekli önleme çalışmaları yapılmasına rağmen madde kullanımı gün geçtikçe artmaktadır (Turhan, İnandı, Özer ve Akoğlu, 2011: 9). Bağımlılık yapıcı madde kullanımı ve bu maddelere bağımlılık, dünyanın birçok yerinde insan sağlığı için tehlike arz etmektedir. Bağımlılık yapıcı maddelerden en yaygın olanları sigara ve alkoldür. Bunları diğer uyarıcı maddeler izlemektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2016: 511). Dünya genelinde gerçekleşen ölümlere bakıldığında, her on kişiden birinin madde kullanımı nedeniyle yaşamının son bulduğu görülmektedir.

Madde kullanımının ve bağımlılığının önlenmesinin ulusal ve uluslararası ihtiyaçlara yanıt veren bir yapıda olması, bu önleme türünün etkinliğinin değerlendirilmesini önemli konuma getiren hususlardan bir tanesidir. Bu çalışma ile birlikte madde bağımlılığının bu yönde değerlendirmesi yapılmaktadır.

Türkiye'de bu alanda çalışmalar yapan kurum ve kuruluşların etkinliğinin analiz edilerek önlemede annenin rolünün belirlenmesi çalışmanın temel amacı olarak belirlenmiştir. Amaca ulaşabilmek için MANNE projesini araç olarak kullanılması da ilgili konulara açıklık getirilmesi de çalışma kapsamındaki önceliklerden bir tanesidir.

Madde bağımlılığına karşı toplumsal bilinç oluşmasında annelerin bağımlılığa doğrudan etkileri, çalışmanın problemini meydana getirmektedir. Çalışmada yapılacak olan araştırmada tüm Veriler SPSS 22.0 paket programında analize analizi yöntemi kullanılması tercih edilmiştir. Çalışma planına göre çalışmada nasıl bir yol izleneceğine ilişkin bilgi paylaşımı yapılmaktadır. Bağımlılık kavramı ve çeşitleri hakkındaki genel inceleme, ikinci bölümü oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde Türkiye'de madde bağımlılığı, Dünya ölçeğinde değerlendirme. Dördüncü bölümde aile ve madde bağımlılığının durumu. Annelerin bağımlılığı önlemede ki yeri ve önemine yönelik açıklamalar ve Mahalle Anneleri Projesi (MANNE) dördüncü bölümde yer almaktadır. Beşinci bölümde konu ile ilgili yapılan araştırma ve anket sonuçları sunulmuş ve hipotez sonuçları hakkında yorumlar sunulmuştur. Yapılan değerlendirmeler neticesinde ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara dair getirilen önerilerin ortaya koyulması ile birlikte çalışma sonlandırılmaktadır.

2. Amaç-Yöntem

Literatürde temel bağımlılık bilgileri incelenmiş, hastaların aileleri ile görüşülmüş ve 10 ifadeden oluşan 3'lü likert tipi bir form hazırlanmıştır. Hazırlanan bu form Proje kapsamında gönüllü olarak çalışan annelere pilot olarak uygulanmış anlaşılmayan ifadeler revize edilmiştir. Eğitim verilecek kişilere eğitimin öncesinde ön test, eğitim sonrasında ise son test olmak üzere toplam 1172 kişiye uygulanarak bağımlılık noktasında toplumsal tutum ve farkındalığın ölçülmesi planlanmıştır.

Projede görev alan Mahalle Anneleri (MANNE) bağımlılık kapsamında;

- Bağımlılık nedir?
- Uyuşturucu madde nasıl bir şey?
- Bağımlılık nasıl gelişiyor?
- Önlemek için neler yapmak lazım?
- Bağımlı olup olmadığını nasıl anlarım?
- Kullandığını anlarsanız ne yapmak lazım?
- Arkadaşı uyuşturucu kullanıyor, ne yapabilirim?
- Sigara içen çocuğa nasıl yaklaşmalıyız?

Konu başlıklarından oluşan teorik ve pratik içeriğe sahip bir eğitimden geçirilmiştir.

3. Tartışma

Bu proje ile genel hedef olan, toplum sağlığı ve sosyal bütünleşme ilkesi dikkate alınarak; projenin birinci önceliği olan, madde ve davranış bağımlılıklarının önlenmesine yönelik olarak İlçe genelinde annelere, bağımlılığın zararları ve korunma yöntemleri ile sınırlı kalmayan çözüm odaklı terapi teknikleri ile özel eğitimler verilerek hem çocuklar hem de ailelere ulaşılabilecektir. Bu şekilde ebeveynlerin bilgileri artırılarak aile eğitimi ve rehberliği uygulamalarına katkı sağlanacaktır. MANNE'lere verilen eğitimlerin bir diğer odak noktası annelere, sorunlarla mücadele edebilme, uzlaşma ve problem çözme, "hayır" diyebilme becerilerini geliştirmek üzerine kurgulanmıştır. Bununla birlikte bu sistemde, ilçe genelinde yapılacak seminerlerin de içerisinde olmak üzere gençler, aileler ve hizmet sağlayıcılar gibi toplumun farklı kesimlerine yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılarak yazılı ve görsel eğitim materyalleri ile katkı sağlanacaktır.

Anneler ile bire bir ve gruplar halinde yapılan görüşmeler neticesinde ulaşılan veriler çok kıymetlidir. Ülkemizde bu tür verilerin toplanması son derece zahmetli ve ciddi anlamda maddi destek gerektirmektedir. Bu sistem bu tür bir veri setinin çok uzun yıllar boyunca toplanmasını sağlarken aynı zamanda bireylerin izlenmesi esnasında yıllar içinde ortaya çıkabilecek olumlu ya da olumsuz sonuçların nedenlerinin analiz edilmesine yardımcı olacaktır. Bu anlamda şimdiye kadar ülkemizde yapılmış kapsamlı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Nihai Yararlanıcılar: MANNE'ler yapacakları bu çalışmada alacakları tutum ile ilçenin sosyal kalkınmasına katkı sağlayacaklardır. Ayrıca kamusal ve özel teşebbüsler açısından dünyada ve Türkiye'de önemli bir açığın bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir alanda yapılacak proje ile sadece Küçükçekmece ilçesi değil İstanbul özelinde Türkiye için bir model ve ciddi bir artı değer oluşturulacaktır.

Beklenen Sonuç: Küçükçekmece'de yaşayan 385.163 kadın nüfusa madde bağımlılığı hakkında bilimsel yöntemler çizgisinde bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılarak madde bağımlılığı konusunda farkındalık oluşturulması. Ulaşılan kişilerin madde bağımlılıklarıyla ilgili bilinç düzeyi, yapılan anketlerden alınan verilerin gerisindeki temel belirleyiciler ile ilgili ciddi anlamda bilgi elde edilmesine neden olacaktır. Bu bilgiler; İlçe Sağlık Müdürlüğü başta olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra araştırmacıların yaptıkları çalışmalarda da kaynak olarak kullanabilecekleri değerli bir veri bankası haline getirilecektir.

4. Bulgular

Eğitim verilen 1172 kişinin kadınlardan oluştuğu saptanmıştır. Eğitim verilen kişilerden; 38 tanesinin okuma yazmasının olmadığı bunda %3,2'lik bir orana denk geldiği, Eğitim grubunun %56,8'inin lise öncesi gruptan oluştuğu, %26,4'ünün lise mezunu olduğu ve %16,7'sinin ise üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlardan hareketle eğitim verilen kesimin büyük yüzdeliğinin ilkökul mezunu annelerden oluştuğu bulunmuştur.

Yapılan ilk analizlerden elde edilen sonuçlara göre, 1172 anneye ulaşılmış olmakla birlikte, bağımlılıkla ilgili farkındalık yaklaşık 2 kat artmış olduğu saptanmıştır. Bilgi puanı ortalamasının ön ve son test arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bulgular bilgi düzeyinin %179 oranında arttığını göstermektedir.

4.1 İstatistiksel analiz

Tüm Veriler SPSS 22.0 paket programında analiz edildi. Sürekli verilerin gösterimi medyan (minimum-maksimum) ve (standart sapma) ile verildi.

4.2 Hipotez testi

Bu çalışmanın amacı, MANNE projesi kapsamında eğitim almak isteyenlerin eğitim öncesi ve sonrası bilinç düzeyleri arasında farklılık olup olmadığının incelenmesidir. Genel olarak tablolarda eğitim sonrası bilinç düzeyinin arttığı saptanmıştır.

Bu artışın istatistiksel bir artış olup olmadığının Wilcoxon testi kullanılarak araştırılacaktır.

Araştırmaya katılan annelerin eğitim öncesi ve eğitim sonrasında, katıldıkları eğitim sonrası yapılan anketler anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak için ön test ve son test kullanılarak Eşleştirilmiş Gruplar İçin Wilcoxon Testi uygulanmıştır.

Bu amaçla eğitim öncesi anket sorularına verilen yanıtlar ve eğitim sonrası anket sorularına verilen yanıtlar karşılaştırılmıştır. EK4'de görüldüğü gibi RANK değerleri test öncesi ve sonrası değişmektedir. Ancak asıl önemli olan istatistiksel olarak farklılığın görülmesidir.

Test hipotezleri EÖ eğitim öncesi ve ES eğitim sonrası olmak üzere aşağıdaki gibidir.

$H_0: \mu_{EÖ} = \mu_{ES}$ Eğitim öncesi ve sonrası arasında fark yoktur

$H_1: \mu_{EÖ} \neq \mu_{ES}$ Eğitim öncesi ve sonrası arasında fark vardır.

Test sonuçları aşağıda görülmektedir.

Çizelge 1: b1-a1 Test İstatistikleri

	b1 - a1
Z	-8,091 ^b
Asymp, Sig, (2-tailed)	0,000

Bağımlılık bir hastalıktır. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1’de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin bağımlılığın hastalık olduğu konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 1 ve Çizelge 2’de artış olduğu sonucuna varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 2: b2-a2 Test İstatistikleri

	b2 - a2
Z	-0,287 ^c
Asymp, Sig, (2-tailed)	0,774

Eroin beyaz renkli ve sadece damar içi kullanılan bir maddedir. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında Ho hipotezi reddedilemediği (p=0, 774) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin bu konuya verdiği yanıt eğitim sonrasında değişiklik göstermemiştir. Çizelge 3 ve Çizelge 4’e bakıldığında da bu soruya verilen yanıtın eğitimden sonra da yanlış olduğu görülmektedir.

Çizelge 3: b3-a3 Test İstatistikleri

	b3 - a3
Z	-15,728 ^b
Asymp, Sig, (2-tailed)	0,000

Uyuşturucu madde etkisi altındaki çocukla konuşmamak daha doğrudur. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1’de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin uyuşturucu madde etkisi altındaki çocukla konuşmamak daha doğrudur şeklinde görüşleri değişmiştir. Çizelge 3 ve Çizelge 4’de anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4: b4-a4 Test İstatistikleri

	b4 - a4
Z	-2,087 ^b
Asymp, Sig, (2-tailed)	0,037

Çocuğunuzun uyuşturucu kullandığından şüphelendiğinizde gizlice saç testi yaptırarak gerçek ortaya çıkartılmalıdır. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %5’de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,037) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin bu konuya verdiği yanıt eğitim sonrasında değişiklik göstermiştir. Çizelge 3 ve Çizelge 4’de anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 5: b5-a5 Test İstatistikleri

	b5 - a5
Z	-12,804 ^c
Asymp, Sig, (2-tailed)	0,000

İlkokul çağından itibaren tüm çocuklar uyuşturucu maddelerin olumsuz etkileri hakkında bilgilendirilmelidir. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1’de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin ilkokul çağından itibaren tüm çocuklar uyuşturucu maddelerin olumsuz etkileri hakkında bilgilendirilmelidir konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 5 ve Çizelge 6’da anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6: b6-a6 Test İstatistikleri

	b6 - a6
Z	-3,804 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

Uyuşturucu kullanımını önlemek için çalışmalar ergenlik dönemiyle birlikte başlamalıdır. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1'de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin uyuşturucu kullanımını önlemek için çalışmalar ergenlik dönemiyle birlikte başlamalıdır şeklindeki görüşleri değişmiştir. Çizelge 5 ve Çizelge 6'da anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 7: b7-a7 Test İstatistikleri

	b7 - a7
Z	-7,317 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

Sigara, alkol ve uyuşturucunun zararları hakkında konuşmak çocuğun merakını arttıracığından sakıncalıdır. Sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1'de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin sigara, alkol ve uyuşturucunun zararları hakkında konuşmak çocuğun merakını arttıracığından sakıncalıdır konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 7 ve Çizelge 8'de anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 8: b8-a8 Test İstatistikleri

	b8 - a8
Z	-15,474 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

Bonzai bağımlılığı yavaş gelişen ve kimyasal olmayan bir maddedir sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1'de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin Bonzai bağımlılığı yavaş gelişen ve kimyasal olmayan bir maddedir konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 7 ve Çizelge 8'de anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 9: b9-a9 Test İstatistikleri

	b9 - a9
Z	-22,815 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

Esrar şizofreni hastalığına yol açabilen bir maddedir sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1'de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin Esrar şizofreni hastalığına yol açabilen bir maddedir konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 9 ve Çizelge 10'da anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 10: b10-a10 Test İstatistikleri

	b10 - a10
Z	-12,449 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,000

Herkes bağımlı olabilir sorusuna verilen yanıtlar eğitim öncesi ve eğitim sonrası karşılaştırıldığında %1'de Ho hipotezinin reddedildiği (p=0,000) görülmüştür. Bu sonuca göre eğitimden sonra annelerin herkes bağımlı olabilir konusundaki görüşleri değişmiştir. Çizelge 9 ve Çizelge 10'da anlamlı bir sonuca varılmıştı ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olmadığı ortaya çıkmıştır.

5. Sonuç

Bağımlılık; herhangi bir nesneye, bireye veya bir varlığa duyulan önlenemez istek; veya bir başka iradenin tahakkümü altına girme durumu olarak tanımlanır. İncelenerek sunulmuş olan çeşitli göstergeler doğrultusunda bağımlılık ile ilgili farklı değişkenlerin ölçütlerini; tamamını annelerden oluşan bireyler üzerinde çeşitli anketler uygulanmıştır. Bu anketler üzerinde yer alan birçok farklı sorular üzerinde çalışmalar yapıldı. Bu sorular doğrultusunda toplumumuzdaki bireylerin bağımlılıkla ilgili düşüncelerini yorumlayarak analizler çerçevesinde ele alındı. Tabii bu analizleri yaparken iki farklı yöntem uygulanarak çeşitli savlar geliştirildi. Bu iki yöntem arasındaki temel fark; sunmuş olduğumuz analizleri yapmadan önce annelerle yaptığımız anketler arasında ki farkın ölçülebilmesi yani bağımlılık ile ilgili temel eğitimler verilmeden önce ve eğitimler verildikten sonra ki cevaplar arasında bulunan farklılığı içeren bir analizdir.

Annelere sunmuş olduğumuz eğitimin temel amacı; toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin bilinçlendirilmesi, annenin giderek yozlaşan toplumda bireylere birer ışık olup bu bireyleri bağımlılıkla ilgili her türlü bilgiyi doğru bir şekilde sunmasını amaçlamaktayız. Bağımlılıkla ilgili eğitimleri vermeden önce, yapmış olduğumuz araştırmalarda bağımlılıkla mücadelede eğitimin yanı sıra, bireylerin bağlı oldukları sosyal ve kültürel çevreleri oldukça önem arz etmektedir. Toplumda ki her çeşit sosyal gruptan farklı eğitim düzeyinden bireyler seçilerek bağımlılıkla ilgili anketler uygulandı. Aynı bireylere bağımlılık ile ilgili eğitim verildikten sonra aynı soruları tekrar sorarak çeşitli cevaplar alındı. Bunun akabinde bir sonuca ulaşıldı; toplumumuzdaki bireylerin eğitim durumları ya da sosyo-ekonomik durumları hangi aşamada olursa olsun, madde kullanımının önlenmesi, bireyin madde kullanmaya başladığının farkında olunması ve bağımlı bireylerle nasıl iletişim kurulacağına bilinmemesi, onlara bu süreçlerde nasıl yardım edilebileceği konusunda çok fazla eksik bulunmaktadır. Verilen eğitim çerçevesinde annelerin madde bağımlılığı konusunda ki ön yargılarını büyük oranda değiştirmelerine ve doğru bir şekilde analiz etmelerine yardımcı olunmuştur. Eğitimlerden sonra her bir annenin bağımlılığın nasıl önleneceği konusunda detaylı bilgi sahibi olduklarını; uygulanan anketler arasında ki farklardan anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara itafen görmüş olduk ki toplumumuzda yaşayan bireylerin bağımlılığa yönelik uygulayacağı davranışlardaki ileri sürmüş oldukları savlar pek çok nedene bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu değişikliklerin altında yatan en önemli etken daha önce bilinçsiz oldukları bağımlılıkla mücadele konusunda sonradan almış oldukları eğitimlerin onlara birçok bilgi katarak bağımlılık öncesi ve sonrası bireylere nasıl davranacakları, onlara hangi yönelimleri uygulayacakları konusunda bilinçlenmeleridir.

Yapılan Wilcoxon testleri sonuçları eğitim öncesi ve eğitim sonrasında “Eğitim Düzeyiniz” sorusu dışında farklılık olduğunu göstermiştir. Verilen eğitimler bilinç artışı sağlamıştır.

Madde bağımlılığının önlenmesinde anneler ile başlayan sürecin sürdürülmesinin yanında toplumun diğer fertleri için de önlenme projelerinin tasarlanması düşünülebilir. Örneğin: Babalar için veya öğretmenler için tasarlanabilir.

Bağımlılığa önlemenin yasaklar ve bilinçlendirme yöntemleri ile olabileceğini bilmekteyiz. Fakat yasakların tarihte de görüldüğü gibi insanların madde kullanımının önüne kesin olarak geçemediği hatta bazı durumlarda merak duygusunu arttırdığı bilinmektedir. Bu da yasakların bağımlılığı önlemede tek başına yeterli olmadığı göstermektedir. Eğitimin önemi her konuda olduğu gibi bağımlılığa da öne çıkmaktadır. Bilinçli bir toplum yasaklara da riayet edeceğinden hem yasakların insanlar üzerinde etkili olmasında hem de eğitimin yasaklardan önce insanları madde kullanımının zararları noktasında bilinçlendireceğinden madde bağımlılığının önlenmesinde eğitimin büyük etkisi olabilir.

Teşekkür

Bu makale İstanbul Aydın Üniversitesi Madde Bağımlılığına Karşı Toplumsal Bilinç Oluşmasında Annelerin Rolü: MANNE Projesi isimli tezden türetilmiştir.

Kaynakça

- Bennur K., Ayşe F., Oğuz Ö. (2015) “İnönü Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Sigara, Alkol, Madde Kullanımı, Madde Kullanımına Etki Eden Etmenler ve Aileden Aldıkları Sosyal Desteğin Etkisi”, Kocaeli Tıp Dergisi 2015 Araştırma Makale
- Dehn J. (2009). “Paternal Alkolizm: Kadın Çocuk için Sonuçlar”, Kamu Politikası Forumu
- Genç Y., Seyyar A. (2010). “Sosyal Hizmetler Terimleri” Sakarya Yayıncılık 1. Baskı
- Güngör A. (1999). “Türkiye’de Uyuşturucu Sorunu ve Halkla İlişkiler Açısından Çözüm Önerileri”, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Harrison, P. A. ve Asche, S. E. (2001). “Madde kullanımı için ergen-merkezli tedavi: sonuçları ve sonuç ön-dikmenler” Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Dergisi, 11 (2), 1-17.
- Hong ve Giannakopoulos, (1994); Lanier, Nicholson ve Duncan, (2001). “Öğrencileri arasında bağımlılık yaratan maddelerin kullanımının çok boyutlu ölçeklendirmeye incelenmesi” Anadolu Psikiyatri Dergisi.

- Öztürk M. O., Uluşahin A. (2015). “*Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*”, Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri
- Öztürk M. O., Uluşahin A. (2015). “*Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*”, Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri
- Sakine I., Ugurlu E. (2013). “*A Logistic Regression Analysis to Examine Factors Affecting Gender Diversity on the Boardroom: ISE Case*”, *International Journal of Business and Social Science*, Sayı 4. Cilt. 3, 57-61
- Süngü H. (2014). “*Üniversite Öğrencilerinin Zararlı Madde Kullanımına İlişkin Tutumları/The Attitudes of University Students on Substance Use*” *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* cilt 15- sayı 42
- Tamar D, Ögel K, Çakmak D. (1996). “*Uyuşturucu kullanımının aile üstüne etkisi*”, *Aile Araştırma Kurumu*,
- Taylan H. H., Genç Y. (2017). “*Liselerde Sigara, Alkol Ve Uyuşturucu/Uçucu/Uyarıcı Madde Kullanım Eğilimleri: Kocaeli Örneği*”, *The Journal of Academic Social Science* Yıl: 5, Sayı: 47, Haziran 2017, s. 180-199
- TBMM. (2008). “*Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*“, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_gd.durumu?kanun_no=5727
- Turhan E., İnandı T., Özer C ve Akoğlu S. (2011). “*Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik*”, *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*....
- Uğurlu E., Acikalin S. (2015). "E-Government Usage in Turkey: An Analysis of the Social Security Institution." *International Conference on eBusiness, eCommerce, eManagement, eLearning and eGovernance* (2015): 117-121. Print.
- Uğurlu E., Sağlam M. (2013) “*Kamu Açıkları, parasal büyüme ve enflasyon ilişkisi: Türkiye örneği (1983-2008)*”, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi* Cilt 50 Sayı 576
- Whitesell, M., Bachand, A., Peel, J., & Brown, M. (2013). “*Familial, social, and individual factors contributing to risk for adolescents substance use*”, *Journal of Addiction*. Advance online publication. doi:10.1155/2013/579
- Yancar C., Bahadır O., Akyılmaz F. D. (2017). “*Madde Bağımlılığı: Temiz Bir Yaşam İçin Bireyin Güçlendirilmesi*”, *Türkiye Yeşilay Cemiyeti Araştırma Makalesi*
- Yeşilay, “*Psikiyatrik bir sendrom olan bağımlılığın tanısı*”, <https://yesilay.org.tr/tr> *Yeşilay Dergisi*
- Ziyalar A. (1999) “*Sosyal Psikiyatri*”, *Yüce Yayınları*, İstanbul 1. Baskı